

Arkivsaksnr: 2022/545-9

Sakshandsamar: Tor Arne Hauge

Dato: 24.05.2022

Utval	Utvalssak	Møtedato
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre	20/22	20.06.2022

Jostedalsbreen nasjonalpark - Sunndalssætra i Stryn - Vedlikehald av sel, og helikoptertransport - Gnr 14 bnr 5 Vivian Guddal

Innstilling frå forvaltar

I medhald av verneforskrifta for Jostedalsbreen nasjonalpark, punkt 1.3, første ledd, gir Jostedalsbreen nasjonalparkstyre med dette Vivian Guddal løyve til byggjearbeid på Olemanselet, tilhøyrande gnr 14 bnr 5, på Sunndalssetra i Stryn kommune.

Løyvet gjeld rehabilitering med fylgjande vilkår:

1. Arbeidet skal utførast så tett opp mot eksisterande material- og fargebruk som mogeleg.
2. Selet skal ha same takvinkel og takutstikk som i dag.
3. Selet skal kledast med liggjande kledning, medan vedskjulet skal ha ståande kledning slik det har i dag.
4. Til kledning skal det nyttast ufalsa, rettskoren kledning av ulik breidde, t.d. 7", 8", eller 9", ikkje såkalla villmarkspanel.
5. Ved eventuell utskifting av vindauge eller dører skal dei vere av same storleik, utforming og materialbruk, og ha same plassering.
6. Utbetring av muren skal gjerast ved tørrmuring og det skal ikkje tilførast stabiliserande materiale som betong.
7. Trematerialar som ikkje treng bytast ut skal nyttast vidare, jamfør vanleg praksis i kulturminnevernet.
8. Taket skal vere av same type som i dag; aluminiumsplater.
9. Materialar skal lagrast forsvarleg og rivingsavfall skal takast hand om slik at dei ikkje vert eit forsøplingsproblem.
10. Alt rivingsavfall, med unntak av reint trevirke som kan brennast i omn, skal fraktast ut av nasjonalparken og leverast til godkjent mottak innan 01.11.2023.
11. Løyve til restaurering gjeld til og med 01.11.2023.
12. Rapport og bilete skal sendast nasjonalparkforvaltar ved avslutta prosjekt, seinast innan 01.12.2023.

I medhald av verneforskrifta punkt 4.3 gir Jostedalsbreen nasjonalparkstyre løyve til lågtflyging og landing med helikopter på Sunndalssætra på følgjande vilkår:

1. Inntil 3 hiv med helikopter med det føremål å frakte material, verktøy og utstyr inn til setervollen i samband med byggeprosjektet, og til frakt av avfall ut att. Løyve til eventuelt fleire hiv kan avgjerast delegert av nasjonalparksekretariatet.
2. Flyginga skal ikkje skje på laurdagar, søndagar, heilagdagane og på offentlege feriedagar grunna omsynet til friluftsliv.
3. Det må takast særleg omsyn til eventuelle beitedyr i samband med flyginga.
4. Flyginga bør koordinerast med andre på Sunndalssætra som også har løyve til helikopterflyging, slik at total motorferdsle blir halden på eit minimum.
5. Dagen før planlagt flyging skal Statens naturoppsyn v/ Anne Rudsengen
a. (tlf 95 96 38 88) eller nasjonalparkforvaltar Tor Arne Hauge (tlf 90 19 24 71)
pr. sms eller telefon.
6. Flygeløyvet gjeld fram til 01.11.2023.

Saksprotokoll i Jostedalsbreen nasjonalparkstyre - 20.06.2022

Handsaming i møte

Vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

I medhald av verneforskrifta for Jostedalsbreen nasjonalpark, punkt 1.3, første ledd, gir Jostedalsbreen nasjonalparkstyre med dette Vivian Guddal løyve til byggjearbeid på Olemanselet, tilhøyrande gnr 14 bnr 5, på Sunndalssætra i Stryn kommune.

Løyvet gjeld rehabilitering med følgjande vilkår:

1. Arbeidet skal utførast så tett opp mot eksisterande material- og fargebruk som mogeleg.
2. Selet skal ha same takvinkel og takutstikk som i dag.
3. Selet skal kledast med liggjande kledning, medan vedskjulet skal ha ståande kledning slik det har i dag.
4. Til kledning skal det nyttast ufalsa, rettskoren kledning av ulik breidde, t.d. 7", 8", eller 9", ikkje såkalla villmarkspanel.
5. Ved eventuell utskifting av vindauge eller dører skal dei vere av same storleik, utforming og materialbruk, og ha same plassering.
6. Utbetring av muren skal gjerast ved tørrmuring og det skal ikkje tilførast stabiliserande materiale som betong.
7. Trematerialar som ikkje treng bytast ut skal nyttast vidare, jamfør vanleg praksis i kulturminnevernet.
8. Taket skal vere av same type som i dag; aluminiumsplater.
9. Materialar skal lagrast forsvarleg og rivingsavfall skal takast hand om slik at dei ikkje vert eit forsøplingsproblem.
10. Alt rivingsavfall, med unntak av reint trevirke som kan brennast i omn, skal fraktast ut av nasjonalparken og leverast til godkjent mottak innan 01.11.2023.
11. Løyve til restaurering gjeld til og med 01.11.2023.

12. Rapport og bilete skal sendast nasjonalparkforvaltar ved avslutta prosjekt, seinast innan 01.12.2023.

I medhald av verneforskrifta punkt 4.3 gir Jostedalsbreen nasjonalparkstyre løyve til lågtflyging og landing med helikopter på Sunndalssætra på følgjande vilkår:

1. Inntil 3 hiv med helikopter med det føremål å frakte material, verktøy og utstyr inn til setervollen i samband med byggeprosjektet, og til frakt av avfall ut att. Løyve til eventuelt fleire hiv kan avgjerast delegert av nasjonalparksekretariatet.
2. Flyginga skal ikkje skje på laurdagar, søndagar, heilagdagane og på offentlege feriedagar grunna omsynet til friluftsliv.
3. Det må takast særleg omsyn til eventuelle beitedyr i samband med flyginga.
4. Flyginga bør koordinerast med andre på Sunndalssætra som også har løyve til helikopterflyging, slik at total motorferdsle blir halden på eit minimum.
5. Dagen før planlagt flyging skal Statens naturoppsyn v/ Anne Rudsengen (tlf 95 96 38 88) eller nasjonalparkforvaltar Tor Arne Hauge (tlf 90 19 24 71) pr. sms eller telefon.
6. Flygeløyvet gjeld fram til 01.11.2023.

Saksopplysningar

Dokument i saka:

- Søknad frå Vivian Guddal, datert 09.01.2022
- Bilete frå Olemanselet på Sunndalssætra, sendt 13.01.2022
- E-postveksling mellom Vestland fylkeskommune og nasjonalparkforvaltar
- Om Sunndalen – Etnologisk feltarbeid i Oppstryn sommaren 1974 – med oversiktsskisse, teikningar og snitt av Olemanselet
- Brev frå Vestland fylkeskommune – restaurering av Olemanselet – datert 06.05.2022

Søknaden vert vurdert etter:

- Forskrift om vern av Jostedalsbreen nasjonalpark
- Lov om bevaring av naturens mangfold (naturmangfoldlova)
- Forvaltningsplanen for Jostedalsbreen nasjonalpark
- Skjotselsplan for Bødalen, Erdalen og Sunndalen i Jostedalsbreen nasjonalpark (2001)

Søknaden

Vivian Guddal søker om løyve om omfattande vedlikehald av gamleselet tilhøyrande gardnr 14 bnr 5 på Sunndalssætra i Stryn, kalla Olemanselet eller Olmanselet.

Selet er gammalt og treng utbetring for at det skal kunne takast vare på vidare. Tiltaket må gjennomførast sommaren 2022, då tilstanden på taket er svært dårleg, slik at det er fare for at heile taket kan flakne av om det vert sterk vind frå aust.

Det er søkt om å byte takplater på heile selet og forsterke/skifte ut sperr med råteskadar i endane. Det er planlagt å leggje undertak av duk eller plater, opplekting med sløyfer og lekter og montering av nye takplater i aluminium og nye vindskeier. Utvendige tømmerveggar

er planlagt kledt med liggjande, ufalsa kledning, utanpå vinsperreduk og spikarslag. Dei to eksisterande vindauga er planlagt bytt ut med nye i same storleik. Pipa skal skiftast, og ny stålpipa med gjennomføring i tak er planlagt. Eksisterande vedskjul skal rivast og byggjast opp nytt, då dagens vedskjul har råteskadar. Muren inne i vedskjulet er i ferd med å skli ut og må utbetrast/stabiliserast.

Søkjar har sendt inn bilete som syner fasadane på selet slik dei ser ut ved søknadstidspunktet.

Det vert og søkt om 3 stk. helikopterhiv til transport av materialar inn og avfall ut.

Figur 1 – Olemanselet 2021 - fasade mot nord

Figur 2 – Olemanselet 2021 – fasade mot sør

Figur 3 – Olemanselet 2021 – fasade vest

Figur 3 – Olemanselet 2021 – fasade aust

Olemanselet er eit gammalt bygg som i liten grad er endra dei seinaste åra. Selet er tømra og var truleg opphavelig tekt med torv. Torvtaket er seinare bytt ut med takplater i aluminium og den søre veggjen vart kledd med panel ein gong før 1974. I samband med etnologisk feltarbeid i Oppstryn vart bygningane på Sunndalssætra målt opp og teikna ned. I 1991 vart

det gjennomført SEFRAK-registreringar på Sunndalssætra. Olemannselet vart då registrert i SEFRAK-registeret. Selet er oppført ein gong på 1800-talet.

I forvaltningsplanen for Jostedalsbreen nasjonalpark (nettutgåve mars 2002) ligg Sunndalssætra i eit område definert som brukssone. Dette er område der ein del tiltak og inngrep kan tillatast.

I forvaltningsplanen punkt 7.2.5. *Kulturminne og bygningar* står det mellom anna at:
«...Forvaltningsstyresmakta kan ikkje stå for vedlikehald og restaurering av grunneigarane sine bygningar. Vi er difor avhengige av at eigarane sjølv tek vare på stølshus og fjøsar innanfor og i randsonene til nasjonalparken. I samarbeid med fylkeskultursjefen vil vi bidra med kunnskap om byggjeskikk og råd ved (om-)bygging og restaurering av stølshus og fjøsar innanfor og utafor nasjonalparken.»

Den gamle ferdsleveggen mellom aust og vest, over Kamperhamrane, går gjennom Sunndalen. Kulturlandskapet og bygningsmiljøet på Sunndalssætra har stor kulturhistorisk verdi. Det er difor viktig å ta vare på dei eksisterande eldre bygningane på sætra.

Nasjonalparkforvaltar vurderer Olemannselet, eit av dei eldre sela på Sunndalssætra, som viktig å ta vare på, og tok difor tidleg kontakt med kulturminnemynde hjå Vestland Fylkeskommune for å få råd i saka. Dei vart i e-post datert 13.01.2022 spurt om ei fagleg vurdering av restaureringsprosjektet og om eit restaureringsprosjekt kunne vere aktuelt for støtte frå kulturminnefondet eller andre stønadsordningar. Søkjar har i etterkant vorte tipsa om mogelege søknadsordningar som kan vere aktuelle ved restaurering av verneverdige bygningar.

I seinare telefonsamtalar med sakshandsamar på seksjon for kulturarv, Vestland fylkeskommune vart det stilt konkret spørsmål om bygningen bør restaurerast som den er, med tømra veggjar utan kledning, eller om søkjar bør få dispensasjon til å gjere fasadeendring ved å kle inn tømra med utvendig panel. Det vart i utgangspunktet avtala ei synfaring saman med sakshandsamar på seksjon for kulturarv, men dette viste seg å vere uråd å få til før sommaren 2022.

Etter fleire telefonar til kulturavdelinga kom det 06.05.2022 følgjande svar på e-post frå seniorrådgjevar Berit Alise Høivik ved seksjon for kulturarv i Vestland fylkeskommune:

Hei, visar til telefonsamtale og beklager sein tilbakemelding.

Eg har no vurdert saka så godt som muleg utan synfaring, men ut frå dei kilder som er til rådvelde.

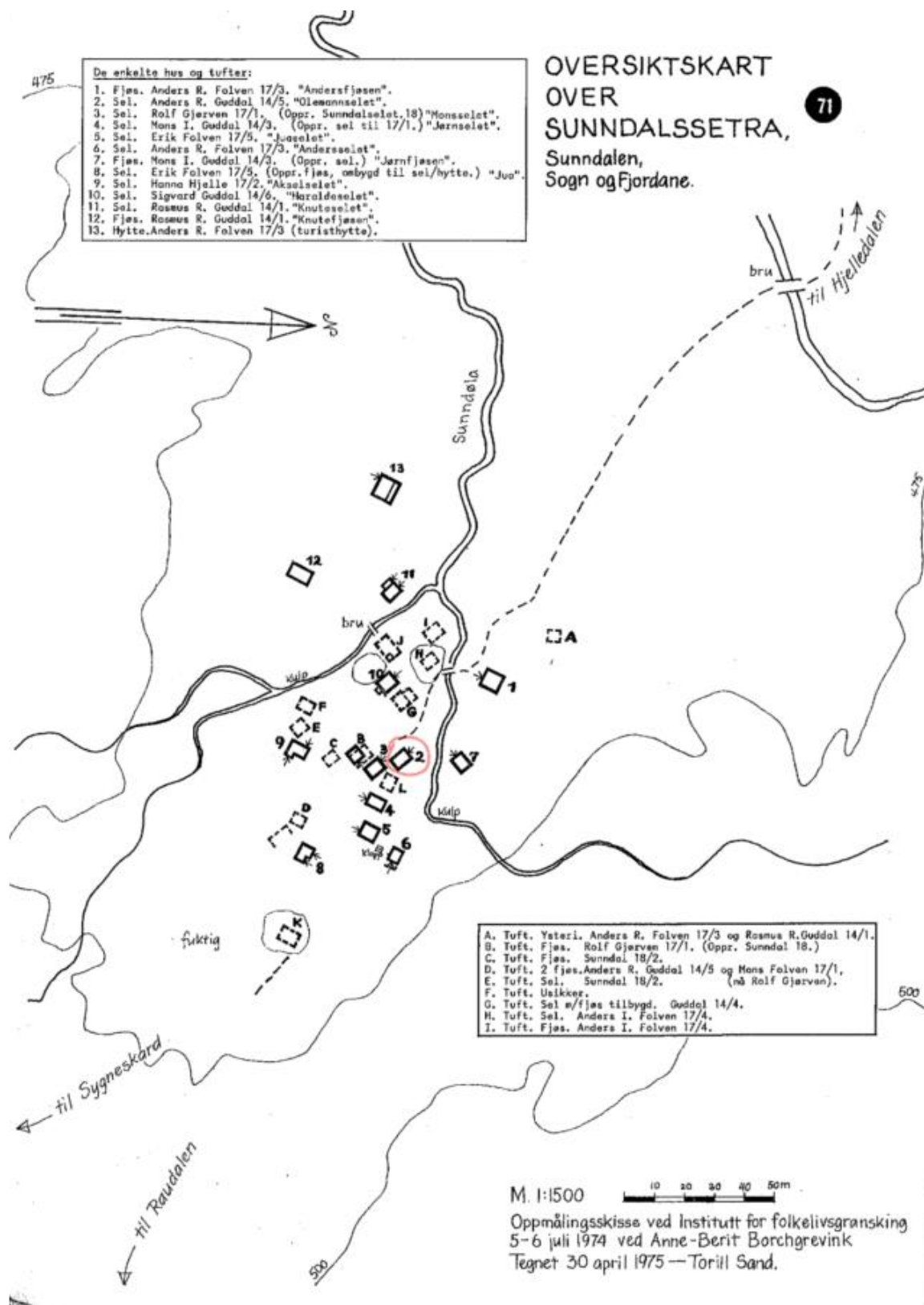
Det er svært positivt at selet og stølsområdet framleis er i tradisjonell bruk. Det er søkt om tiltak på selet i form av nytt tak, utskifting av pipe, skifting av vindauge og kle att dei lafta veggane. Det er også ønske om å rive og sette opp att vedsjulet.

Vi har forståing for at det er naudsynt med vedlikehald på stølshuset, og vi har ikkje merknader til det. Eit ønske om å skifte taket førar naturleg til utskifting av råte materiale i sperr. Det skal leggst nytt undertak og montere takplater av aluminium. Vi ser at dette arbeidet ikkje inneber restaurering i form av tilbakeføring til opphavlegeg utforming og

materialbruk. Slike krav vert ikkje stilt då huset har gjennomgått ein endring over tid og tilpassa seg jamn bruk.

Vi vil likevel be om arbeidet som skal utførast i denne omgang, vert utført så tett opp til eksisterande material- og fargebruk. Det er også viktig at storleik på vedsjul ikkje fråvik det eksisterande. Ved skifting av vindauger og eventuelet dører, må dei vere av same storleik , utforming og materialbruk. Det er viktig at stølshuset ikkje får eit endra uttrykk, men at det vert laga kopi av det som skal skiftast ut. Ved utbetring av muren i vedsjulet er det viktig å bruke tørmur og ikkje tilføre stabiliserande materiale som betong.

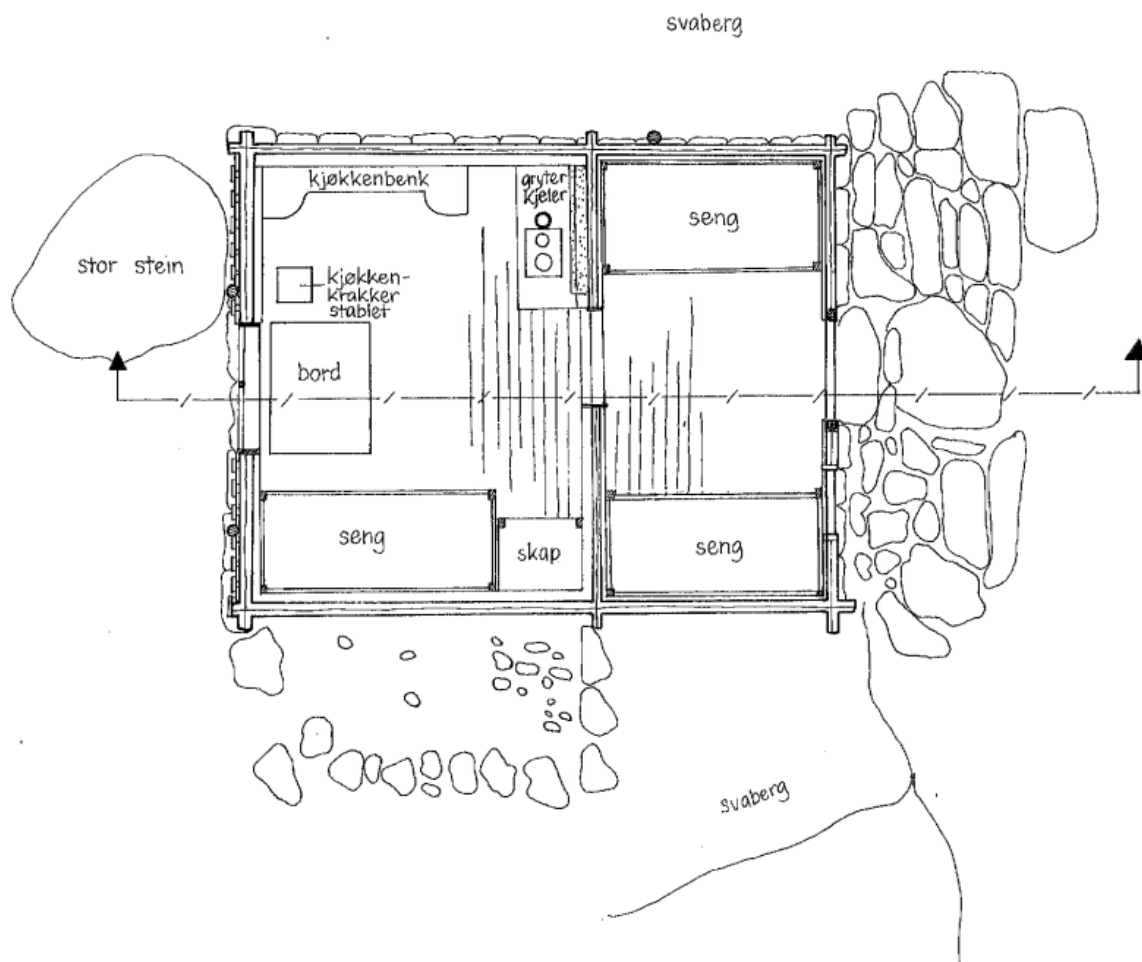

SEL, PLAN.

SUNNDALSETRA, OLEMANNSELET
Anders R. Guddal gnr:14 bnr:5

76

Sunndalen,
Stryn, Sogn og fjordane.

M. 1:50.

Oppmåling ved Institutt for folkelivsgransking
5 juli 1974 v/ Oddvar Bjørvik.

Tegnet 18 desember 1974. — Torill Sand

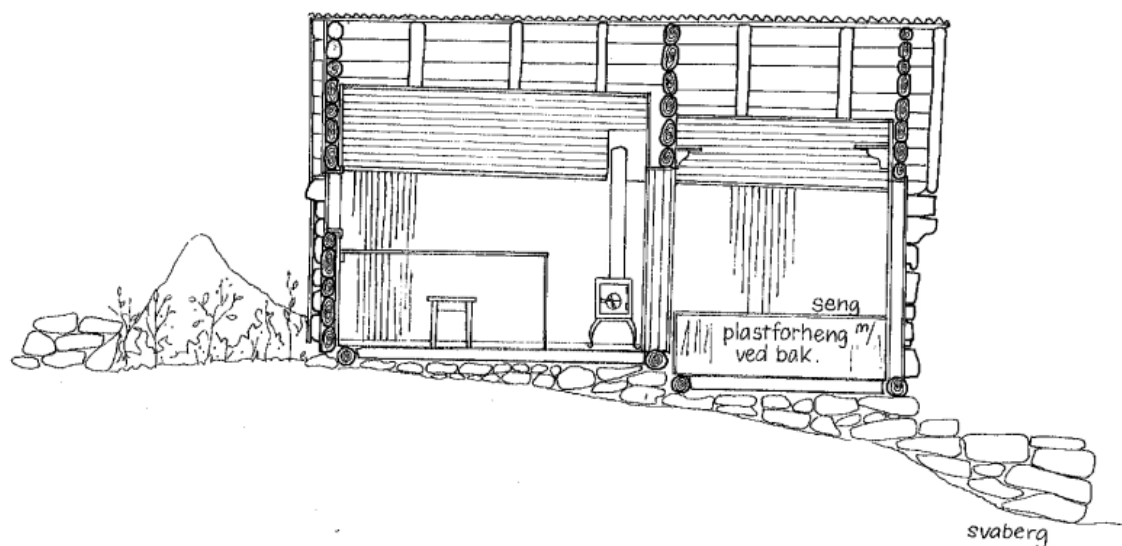

SEL, SNITT.

SUNNDALSETRA, OLEMANNSELET
Anders R. Guddal gnr.14. bnr.5.

77

Sunndalen,
Stryn, Sogn og Fjordane

M. 1:50.

Oppmåling ved Institutt for folkelivsgransking
5 juli 1974. Oddvar Bjørvik.

Tegnet 18 desember 1974 — Torill Sand

Lovgrunnlag

I verneforskrifta for Jostedalsbreen nasjonalpark står det i § IV, punkt 1.1: *Landskapet er verna mot alle inngrep, mellom anna oppsetting av bygningar (...)*. I punkt 1.2., første strekpunkt står det: *Reglane er ikkje til hinder for at eksisterande bygningar og anlegg m.v. kan haldast ved like i tråd med byggjeskikken på staden, men ikkje endrast, byggjast om eller utvidast, (...)* Punkt 1.3, første strekpunkt, seier at *Forvaltningsstyresmakta (...) kan når særlege grunner ligg føre gje løyve til å byggje, ombyggje, utvide eller endre bygningar m.m som nemnd under punkt 1.2. Bygningane skal vere i tråd med tradisjonell byggjeskikk på staden og tilpassast landskapet i området, (...)*.

Motorferdsle er i utgangspunktet forbode i Jostedalsbreen nasjonalpark.

Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til motorferdsle for blant anna transport av material til hytter m.m., jf. verneforskrifta pkt. IV, 4.3 andre strekpunkt. I tråd med verneforskrifta pkt. IV, 4.3 skal fylgjande leggast til grunn for vurdering av søknaden: «*Før eventuelt løyve vert gjeve skal trongen for transport vurderast mot moglege skader og ulemper og i høve til eit mål om å redusere motorferdsle til eit minimum. Andre transportmetodar og kombinasjonar av fleire transportoppdrag skal òg vurderast.*»

Stølsmiljøa i Jostedalsbreen nasjonalpark er ein viktig del av landskapsbiletet, og tiltaket skal difor også vurderast etter dei miljørettslege prinsippa i §§ 8-12 i naturmangfaldlova (nml).

Vurdering

Forvaltar har vore i kontakt med Stryn kommune om denne saka. Stryn kommune vurderer at saka ber preg av å vere ei rein vedlikehaldssak. Forvaltar legg den likevel fram for nasjonalparkstyret, då den inneber både motorisert ferdsle og vesentleg endring av eksteriør ved å setje på kledning ut på dei gamle tømraeggene.

Med grunnlag i verneføremålet for Jostedalsbreen nasjonalpark er det viktig å ta vare på stølsmiljøa, som til dømes på Sunndalssætra. I forvaltningsplanen for Jostedalsbreen nasjonalpark er retningsline for kulturminne og bygningar omtala slik: «*Hindre at kulturminne og verdfullt kulturlandskap vert øydelagde av inngrep og slitasje. Dersom det er ønskjeleg skal verdfulle kulturminne, kulturlandskap og bygningsmiljø i Jostedalsbreområdet takast vare på gjennom restaurering.*»

Bygningsmiljøet og kulturlandskapet rundt stølane i Oppstryn er godt kartlagt, m.a. i samband med etnologisk feltarbeid i Oppstryn sommaren 1974. Difor er kunnskapen om kulturminne og bygningsmiljø på Sunndalssætra god (jf. nml. § 8). Ein føresetnad for å oppretthalde kulturlandskapet er at stølsområda og bygningane på stølen er i bruk. Det er difor viktig å halde ved like bygningane for å oppretthalde kulturlandskapet (jf. nml. § 8).

Vilkåret i forskrifta om at *alle endringar på bygg skal vere i tråd med byggeskikken på staden og tilpassast landskapet i området*, vert vurdert av forvaltar til å vere oppfylt. Dei fleste eldre sela på Sunndalssætra har kledning utanpå tømmerveggane og platetak. Forvaltar oppmoda søkjar om å søkje Norsk kulturarv og eventuelt Norsk Kulturminnefond dersom søkjar ønskte å restaurere selet utan å endre det utvendig eller tilbakeføre det slik det var opphavsleg, med torvtak og ytterveggar av tømmer, men det vart ikkje vurdert som

aktuelt. Fagkunnige innan bygningsvern på seksjon for kulturarv ved Vestland fylkeskommune tilrår at søkjar får løyve til å gjere endringane det er søkt om:
«Vi ser at dette arbeidet ikkje inneber restaurering i form av tilbakeføring til opphavleg utforming og materialbruk. Slike krav vert ikkje stilt då huset har gjennomgått ein endring over tid og tilpassa seg jamn bruk.»

Tiltaket er ikkje venta å føre til belastning på økosystemet (jf. nml. § 10), utover den aktiviteten knytt til stølsmiljøet som det er ynskjeleg å ha for å oppretthalde kulturlandskapet. Jamfør nml. § 12 om miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar, bør det setjast vilkår om at eventuelt behandla (målt, beisa, impregnert, m.m.) trevirke, og anna avfall som blir til overs, skal fraktast ut av nasjonalparken, og at det ikkje skal liggje att materiale eller anna utanfor selet etter at arbeidet er gjennomført. Reint, ubehandla trevirke kan brukast som brensel i selet. Kostnadane ved miljøforringelse er lite aktuelt i dette tilfellet (jf. nml. § 11).

Den samla belastninga av støy og uro frå helikopter vil vere merkbar i byggjeperioden, men forvaltninga vurderer dette som tolbart i ei avgrensa periode (nml § 10). Det er eit mål i Jostedalsbreen nasjonalpark å holde nivået på den motoriserte ferdsla så låg som mogeleg.

Søkjar ønskjer å gjere ferdig arbeidet i løpet av 2022, men forvaltar meiner det vil vere rett å setje frist til utgangen av 2023, i tilfelle vêret – eller andre tilhøve skapar forseinkingar i arbeidet.